

KAM MIZÍ VAŠE **PENÍZE**

JAK SI VYTVOŘIT
DOSTATEČNOU
FINANČNÍ REZERVU

MARTINA VALACHOVÁ

KAM MIZÍ VAŠE **PENÍZE**

JAK SI VYTVOŘIT
DOSTATEČNOU
FINANČNÍ REZERVU

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **tretně stíháno**.

Martina Valachová

Kam mizí vaše peníze

Jak si vytvořit dostatečnou finanční rezervu

Přeloženo ze slovenského originálu knihy Marty Valachové *Kam miznú vaše peniaze?*, vydaného INFINITY SERVICES, Senec, Slovenská republika, 2020.

Text © Martina Valachová 2020

Slovak Edition © INFINITY SERVICES, s. r. o., Senec 2020

All rights reserved

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 8262. publikaci

Překlad Dagmar Muzikářová

Odpovědná redaktorka Jolana Tichá

Grafická úprava a sazba Eva Hradiláková

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Foto autorky Gabriela Teplická

Počet stran 232

První vydání, Praha 2022

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Czech Edition © Grada Publishing, a.s., 2022

ISBN 978-80-271-4560-7 (ePub)

ISBN 978-80-271-4559-1 (pdf)

ISBN 978-80-271-3160-0 (print)

Předmluva

Myšlenka napsat tuto knihu vznikla spontánně během pandemie COVID-19.

Volala jsem si se známou, a ta se mě zeptala, jestli jsme v pořádku a jestli máme co jíst. Prognózy byly leccjaké a mnoho lidí se dostalo do potíží takřka ihned, jakmile vyhlásili **ZŮSTAŇ DOMA**.

Znamé jsem upřímně a bez okolků odpověděla, kolik měsíců můžeme sedět naprosto v klidu, neboť máme rezervu.

„Napiš o tom,“ řekla a v telefonu se na chvíli rozhostilo ticho.

To já jsem mlčela. Pak jsem se zasmála, protože jsem o tom nikdy neuvažovala. Vždyť koho by zajímalo, jak hospodařit a šetřit v době plné konzumu?

A vidíte to. Během posledních měsíců zaznívala z médií informace, že lidé nemají finanční rezervy, mnohem častěji než reklama na jogurty. Zdá se, že doba konzumu končí. Je zde prostor, aby lidé přehodnotili své návyky. Protože rozdíl mezi člověkem, který má peníze, a tím, který je nemá, tkví pouze v návycích.

Pokud vám v tom kniha Kam mizí vaše peníze pomůže, potom splnila své poslání. Věřím, že se vám investice do ní brzy vrátí a najdete systém, jak si vytvářet rezervu. Když nastanou zlé časy, budete připraveni. A kdyby zlé časy náhodou nikdy nenastaly (což je nereálné, neboť zlé a dobré časy se střídají, co svět světem stojí), můžete rezervu utratit, na co budete chtít. Nebo můžete začít investovat.

KAM MIZÍ VAŠE PENÍZE

Nejméně každý druhý člověk na světě si koupil nebo přečetl knihu, jak se stát bohatým. Přesto bohatí nejsou, a když nastane krize, ocitají se na pokraji naprostého krachu. Přicházejí o střechu nad hlavou a topí se v dlužích. Nemají prostředky ani na tři měsíce přežití. Přestože krátce předtím jeli do práce BMW (na leasing), oblečení do značkových hadrů (na kreditku) a vyjížděli z rodinného domu (na hypotéku). Netušili, že jsou chudší než jejich soused, důchodce, který bydlí ve svém malém bytě (bez hypotéky) a má stálý příjem (důchod).

Mám pro vás jednu dobrou a jednu špatnou zprávu.

Miliardářem nemůže být každý. Nejde to. I kdyby vás o tom přesvědčoval jakýkoli kouč srdceryvnými videi na sociálních sítích nebo na seminářích za tisíce korun.

To je ta špatná zpráva.

Dobrá zpráva je, že i vy můžete žít bez finančního stresu a mít vše, co potřebujete. Můžete se zdravě stravovat, dostatečně se hýbat, finančně podporovat vzdělávání svých dětí a jezdit pravidelně na dovolené. Aby to tak bylo, musíte jen změnit své návyky a způsob, jakým nahlížíte na peníze. A stačí jen používat zdravý selský rozum.

Kde se nacházíte dnes? Cítíte se spokojení a bez stresu? Máte situaci pevně v rukou, i kdyby nastala krize?

Pokud jste ve stresu, může to být i tím, že nemáte dostatečnou rezervu. V horším případě, že nemáte žádnou. A to je nepříjemné.

Většina lidí ví, že by měla mít finanční rezervu, a dokonce ví i to, v jaké výši by měla být. Přesto ji nemá. A týká se to i těch, kteří dosud slušně vydělávali. Nepřemýšleli a utráceli vše, dokonce šli i do mínusu. Nepočítali s tím, že by mohla nastat situace, kdy budou mít prázdno v peněžence a další peníze hned tak nepřijdou.

Našli jste se v tom i vy?

Jak řešíte nákupy a výdaje? Míváte v jistých fázích měsíce plnou a jindy poloprázdnou peněženku? Víte, kolik máte momentálně v peněžence? Přemýšlíte na konci měsíce, jak přežít do výplaty?

Nebojte se, já to na vás nikomu neřeknu.

To, že držíte tuto knížku, znamená, že s tím chcete něco dělat. To je první krok k lepšímu životu. Já vás budu na této cestě provázet a podporovat vás ve chvílích, kdy to budete chtít vzdát.

Víte, kam mizí vaše peníze?

Není to žádná věda. Abyste zjistili, kam se vaše peníze ztrácejí, nepotřebujete mít vysokou školu ekonomickou ani matfyz. Jak jsem vyzorovala (a sledovala jsem to dlouho!), hodně peněz zmizí nenápadně a důvodem jsou každodenní drobné výdaje, které nemáte pod kontrolou. Říkám tomu **ekonomika všedního dne**.

Abyste si to dokázali lépe představit, použiji příklad s lahví vody.

Řekněme, že jste čtyřčlenná rodina. Ráno vyrážíte do práce. Děti vezete do školy. V dopravní zácpě zjistíte, že v koloně budete stát hodinu. Děti mají žízeň. Vy taky. Odbočíte na pumpu a koupíte čtyři lahve vody, řekněme po 15 Kč. Celkem 60 Kč. Nepřemýšlíte o tom, že byste si mohli brát s sebou vodu z domova. To samé uděláte i o víkendu cestou na výlet nebo na trénink. Za měsíc můžete jen za vodu utratit 1800 Kč. To je bezmála 21 600 Kč ročně. Právě jste propili týden v Chorvatsku. Svou dovolenou.

21 250 Kč

Vítejte v mém světě!

Že s sebou všude poctivě vozíte kohoutkovou vodu? To je skvělé, ale peníze vám pravděpodobně nenápadně unikají jinou skulinou.

KAM MIZÍ VAŠE PENÍZE

Netvrdím, že díky této knize budete bohatí.

Ne, nebudete mít vlastní letadlo, jachtu nebo apartmá v Cannes.

Budete ale žít a stravovat se kvalitně a zbude vám i na dovolené. A navíc, když přijde krize, budete nad věcí. Zvyknete si totiž rozumně hospodařit a budete mít rezervu.

Tak pojďme na to!

Jak zacházíme s penězi a proč více než 80 % lidí nemá rezervu na 6 měsíců plnohodnotného života.

Když jsem při psaní této knihy přemýšlela nad jejím názvem, napadl mě **Selský rozum na prodej**. Pár lidí namítlo, že se to nehodí, protože selský rozum a základní matematiku přece umí používat každý. Přesto lidé většinu nebo velkou část peněz utrácejí za věci, které chtějí a vůbec je nepotřebují, až nakonec nemají žádné peníze a samozřejmě ani rezervu.

Kam všechny ty peníze mizí?

Například ukazujeme, jaký máme status. Ke statusu patří značkové šaty, boty, kabelky, tašky, technika, auto, nemovitost, a dokonce sem patří i to, v jakém obchodě nakupujete potraviny. Pokud na tyto věci nemáte a ukazujete falešný status (a takových lidí je bohužel většina), systém vám dovolí utrácet i bez peněz. Pustí vás do mínusu. Nevadí. Vždyť příští měsíc vyděláte zas. Život je jenom jeden. No ne?

„Žijeme len raz, práve tu a práve teraz,“ zpívá slovenský rapper a my mu tleskáme. Je v tom kus velké pravdy. Jenomže...

V posledních letech žilo lidstvo v totálním přebytku, respektive nadspotřebě. Vy tam možná nepatříte, ale 80 % vašich sousedů ano. Máme pořád víc věcí a pořád je nám to málo. Mnoho lidí nemá uspořádané vlastní životy (vztahy, nitro, zdraví) a léčí si to nakupováním v obchodech. Jsme frustrovaní a zaháníme to dalším nakupováním a hromaděním věcí.

Já tyto návyky nemám, protože se od dětství dívám na peníze jinak. Má to svůj důvod a ráda se o něj s vámi podělím.

Vyrůstala jsem na vesnici. Moje první fotky jsou z vinohradu. Sedím ve velkém proutěném koši. Do něj je zabodnutý barevný větrník. V tom koši mě posouvali řádek za řádkem. Seděla jsem v něm jako přikovaná, protože jsem se narodila s nohama v háji. Byla jsem vykloubená a až do dvou let jsem byla uvězněná v kovovém korzetu. Když ostatní děti už běžely, já jsem seděla. A i to jen prapodivně vypodložená.

Když mi byly dva roky, táta mi v rozčilení ten korzet rozstříhl a vysvobodil mě z něj. Velice rychle jsem se naučila chodit (dokonce jsem přeskočila období lezení po čtyřech), a pak už to jelo. Byla jsem k nezastavení.

Život plynul v souladu s přísnými pravidly vesnice. Kostel a zahrada. Zahrada a kostel. Přibyli mi další dva sourozenci. Ve škole jsem byla jasná jedničkářka. Lítala jsem po všech možných olympiádách. Bavily mě jazyky.

Všechno by bylo na tu dobu obvyklé a běžné, kdyby moje máma nedostala mrtvici. Bylo mi tehdy sotva třináct let. S mámou to nebylo dobré a bohužel skončila v nemocnici a časem střídavě i na psychiatrii. Táta byl strojvedoucí a někdy byl i tři dny na trati. Nezbyvalo, než převzít roli náhradní mámy a hospodyně.

Začala škola života, která předurčila, že mám v sobě zakořeněné věci, které bych za normálních okolností asi nikdy neměla. Nevím, jestli je to dobře, nebo špatně.

Vím ale, že od momentu, kdy jsem převzala rodinnou kasu, věci se v našich životech začaly měnit.

Zprvce, neskutečně, až urputně jsem chtěla, aby vše fungovalo, a taky jsem strašně chtěla k moři. Jasně, že ne sama. S celou rodinou.

Mámin stav se postupně zlepšoval (to jsme ještě netušili, že jenom dočasně a že léčba bude v různých obměnách trvat celý život). Pak máma otěhotněla a narodil se nám další sourozenec.

Krátce po porodu se mámě přitížilo a mně k docházce na střední přibyly další povinnosti. Nepíšu to, abyste mě litovali. Ani abyste mě obdivovali. Chci vám jen vysvětlit svůj postoj k životu a k hospodaření. Mám to v DNA. Nenarodila jsem se tak. Život moji DNA drsně přepsal.

Velice silnou oporou mi v té době byla babička. Bydlela na opačném konci vesnice, a když to šlo, přišla. Přinesla kus masa nebo celou husu či kachnu. Od babičky jsem se hodně naučila. Brala mě s sebou prodávat ovoce a zeleninu z našich zahrad na Miletičku (poznámka pro později narozené a lidi mimo Bratislavu – šlo o největší farmářské tržiště, které se později přeměnilo hlavně na čínsko-vietnamskou tržnici). Chodila jsem tam s ní od dětství. Tam, mezi ovocem a zeleninou, jsem dostala vysokou školu selského rozumu.

Když byly mému nejmladšímu bratrovi dva roky, jeli jsme na naši první dovolenou k moři. Ve vši té nouzi jsem dokázala hospodařit tak, jak se to v naší rodině do té doby nepovedlo. Odhalila jsem různé díry v rozpočtu. Změnila jsem, co se dalo. Nutila jsem celou rodinu přistoupit na moji hru, protože mí kamarádi byli už x-krát u moře a já ne. Bylo mi šestnáct a půl a my jsme vyrazili ve Škodě 120L na naši první výpravu do bývalé Jugoslávie.

Pak jsme jezdili k moři každý rok.

Od té doby vím, že i když si myslíte, že na něco finančně nemáte, jde to změnit. Jenom musíte přijít na způsob, jak na to. A musíte ucpat díry ve člunu. Vlastně nemusíte, ale pokud budete chtít, jde to.

Díky zkušenosti si od dětství uvědomuji, že žít v dostatku a zároveň mít rozpočet pod kontrolou neznamená potlačit své touhy. Je lidské plnit si sny. Akorát velice často na té cestě zblbneme. Chytneme provozní slepotu a necháme se strhnout.

Obzvláště dnešní doba je náročná. Tlak a možnosti, jež nám dává, nás současně obírají o kus zdravého uvažování a lidé zapomněli, jak hospodařit. Nekontrolovaně se zadlužují. Dost často bez rozmyslu. Jak získat

to, co má souseď? Kolega? Vždyť vy taky chcete auto, dům, super dovolené, samozřejmě nový chytrý telefon, trendové oblečení, kvalitní stravu, chodit do restaurace, na kafička, na koncerty, výlety, ideálně na vše uvedené, pořad a najednou.

Ti, kteří na to nemají (nedokážou vydělat nadprůměrně, nenaučili se krást nebo se krást bojí), začnou tedy ještě víc pracovat, aby si mohli splnit další sen. Případně se začnou ještě více zadlužovat.

Spotřební spirála jako krok k závislosti.

Když řeknu slovo závislost, většina lidí si představí cigaretu, kávu, víno, alkohol, pivo, jídlo... K závislosti se člověk může propracovat z několika důvodů. Například potřebuje resetovat hlavu. Potřebuje se odreagovat. Potřebuje odbourat stres. Cesty k závislosti jsou různé. K moderním závislostem, které lidem pomáhají zapomenout na podstatu bytí, patří závislost na nakupování. Patří sem nejen móda, ale taky nakupování zážitků a nadměrné cestování.

Většina „lepší práce“ je dnes sedavá. Představme si, že aktérkou našeho příkladu spotřební spirály je třicetiletá žena. Pracuje v administrativě nebo jako účetní. Sedí na židli a pracuje. Zatím nepocítuje až takovou bolest páteře, ani kila se na ni nelepí. Tělo frčí, spaluje. O přestávkách v kuchyňce brouzdá po internetu.

A v tu chvíli to přijde. Zahlédne na Instagramu něco neuvěřitelně krásného a už se v tom vidí.

Nastanou dva scénáře. Buď má ještě zbytek peněz z výplaty a okamžitě to koupí. Anebo nemá a začne přemýšlet, kde na to vzít.

Často se stane, že pokud peníze nemá, jde do mínusu nebo vezme další práci, protože ona ty šaty prostě chce. Co na tom, že to budou šaty číslo 389. No a u šatů – dámy prominou – to končí jen málokdy. Vždyť je přece ještě potřeba pořídít si boty a kabelku A správnou rtěnku.

A doplňky. Super.

Po týdnu naše aktérka zjistí, že z celé sady nakonec používá jen rtěnku.

Kolik takových drahých rtěnek máte doma vy?

Stalo se vám to už?

(Nebojte, taky mám takovou rtěnku – asi za čtyři tisíce.)

Je prokázáno, že většinu věcí, které mají dnešní ženy v šatníku, si vezmou na sebe nanejvýš pětkrát, přičemž popáté se už v nich necítí dobře.

Během pauzy v práci opět prolítnou internet a objednájí si šaty číslo 390. A ani nepostřehnou, že přibraly – protože sedavá práce je „svině“.

V šatech nevypadají tak, jak by chtěly, a odloží je.

Najedou na dietu, nejlépe nějakou ověřenou krabičkovou. Pomohlo to i té herečce? Ano, tvrdí reklama. Koupí si tedy předplatné na krabičkovou dietu a dále sedí na zadku a vydělávají prací navíc. Tentokrát na dietu (jde zhruba o 10 000–15 000 Kč měsíčně), aby jim dobře padly šaty číslo 390, které ale mezitím možná vyjdou z módy. Ouvej.

A tak jde čas. S přibývajícimi léty při sedavém zaměstnání tělo chřadne stále víc. Diety nezabírají a jsou potřeba potravinové doplňky, prášky na hubnutí a liposukce. To je samozřejmě drahé, ale co se dá dělat. Taková je doba.

STOP!

Doba je taková, jakou si ji uděláte!

Je dobré uvědomit si jednu věc – sociální sítě a všichni marketéři a influenceri si kupují vaši pozornost.

Vydělávají (často opravdu hodně) na tom, že jste ochotni je sledovat a podlehnout tomu, co vám na podnose nabízejí. Ve volném čase rádi sportují, aby se udrželi ve formě. Ty šaty (čest výjimkám!) většině žen nikdy nepadnou tak dokonale jako influencerce.